

ODVJETNIČKI URED TILOŠANEC

HR-10000 Zagreb, Zelinska 5/VIII

Tel: (+385 1) 6170 744; 6159 173; 6137 273

Fax: (+385 1)6170 663; E-mail: ured@tilosanec.hr

OIB: 91178042895; MB: 80152708

AUTORIZACIJA I TENDERING ZA NOVE PROIZVODNE OBJEKTE, OBAVLJANJE ENERGETSKIH DJELATNOSTI I STJECANJE STATUSA POVLAŠTENOG PROIZVOĐAČA ENERGIJE

SEPARAT

1. Uvod

Predmet ovog separata je elaboracija pitanja upravnih postupaka radi otvaranja tržišta energije u vezi s obavljanjem energetske djelatnosti, izgradnjom energetske objekata i stjecanjem statusa povlaštenog proizvođača energije u okviru sustava poticanja proizvodnje iz obnovljivih izvora energije. U okvir elaboracije uzete su Direktiva 2009/72/EZ¹, Direktiva 2009/73/EZ² i Direktiva 2009/28/EZ³, te neke prethodne direktive EZ relevantne za predmet elaboracije. Također u pravnom okviru elaboracije se nalazi hrvatsko i komparativno europsko energetske zakonodavstvo koje sadrži primjere dobre prakse za buduće uređenje upravnih postupaka u hrvatskom zakonodavstvu u skladu s III energetske paketom i novom direktivom o obnovljivim izvorima energije.

U gore navedenim direktivama se pitanje upravnih postupaka radi otvaranja tržišta energije veže uz pojam autorizacije i tenderinga. Engleski izraz za *authorization* se najčešće prevodi kao odobravanje ili ovlašćivanje, a *tendering* kao javno nadmetanje ili javni natječaj, pa ćemo u nastavku koristiti te izraze.

Sustav autorizacije se nalazi u još nekim direktivama pa se kao primjer navodi Direktiva 2006/123/EZ⁴ o uslugama na unutrašnjem tržištu koja ponajbolje objašnjava što znači "sustav autorizacije ili ovlašćivanja" (*authorisation scheme*). Navedeni sustav obuhvaća između ostalog upravne postupke za dodjelu ovlaštenja (*authorisation*), dozvole (*licences*), odobrenja ili dopuštenja (*approvals*) ili koncesije (*concessions*), obvezu radi ispunjavanja

¹ Direktiva 2009/72/EZ Europskog parlamenta i vijeća od 13. srpnja 2009. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije kojom se ukida Direktiva 2003/54/EZ ("Službeni list" Europske unije L 211, 14.8.2009., str. 55-93).

² Direktiva 2009/73/EZ Europskog parlamenta i vijeća od 13. srpnja 2009. o zajedničkim pravilima unutarnjeg tržišta prirodnog plina i ukidanju Direktive 2003/55/EZ ("Službeni list" Europske unije L 211, 14.8.2009., str. 94-136).

³ Direktiva 2009/28/EZ Europskog parlamenta i vijeća od 23. travnja 2009. o poticanju uporabe energije iz obnovljivih izvora energije te o izmjenama i dopunama i budućem ukidanju Direktiva 2001/77/EZ i 2003/30/EZ ("Službeni list" Europske unije L 140, 5.6.2009. str. 16-62).

⁴ Direktiva 2006/123/EZ Europskog parlamenta i vijeća od 12. prosinca 2006. o uslugama na unutarnjem tržištu ("Službeni list" Europske unije L 376, 27.12.2006. str. 36-68).

uvjeta za izvođenje djelatnosti obvezno učlanjivanje u strukturno društvo, upis u registar, popis ili bazu podataka i drugo.

2. Pregled europskih direktiva

Direktiva 2009/72/EZ

Direktivom 2009/72/EZ utvrđuju se ne samo "zajednička pravila za proizvodnju, prijenos, distribuciju i opskrbu električne energije, nego i kriterije i postupci koji se primjenjuju na pozive za nuđenje i autorizaciju te rad elektroenergetskog sustava".

Direktiva 2009/72/EZ ne sadrži definiciju pojma "odobravanje ili ovlašćivanje", ali sadrži definiciju " *postupka nadmetanja* " (tenderinga), a to je postupak kojim se planirane dodatne potrebe i zamjenski objekti pokrivaju opskrbom iz novih ili postojećih proizvodnih objekata.

Postupak odobravanja ili ovlašćivanja se spominje u uvodnim odredbama Direktive u t. 31 gdje se ističe kako postupci autorizacije ne smiju dovesti do administrativnih opterećenja koja su nerazmjerna veličini i mogućem utjecaju proizvođača električne energije. Neprimjereno dugotrajan postupak autorizacije može predstavljati prepreku za pristup novih sudionika na tržištu.

Postupak odobravanja za nove objekte reguliran je u čl. 7. ove Direktive⁵, a postupak nadmetanja za nove proizvodne objekte reguliran je u čl.8.⁶

⁵ Članak 7

1. Za izgradnju novih proizvodnih objekata, države članice usvajaju autorizacijski postupak koji se vodi u skladu s objektivnim, razvidnim i nepristranim kriterijima.

2. Države članice utvrđuju kriterije za odobrenje autorizacije za izgradnju proizvodnog objekta na svom teritoriju. Pri određivanju odgovarajućih kriterija države članice uzimaju u obzir slijedeće:

(a) sigurnost i zaštitu elektroenergetskog sustava, objekata i pripadajuće opreme,

(b) zaštitu javnog zdravlja i sigurnosti,

(c) zaštitu okoliša,

(d) korištenje zemljišta i izbor lokacija,

(e) korištenje javnog zemljišta,

(f) energetske učinkovitost,

(g) prirodu primarnih izvora,

(h) specifične karakteristike podnositelja zahtjeva, kao što su njegove tehničke, gospodarske i financijske mogućnosti,

(i) udovoljavanje mjerama usvojenim sukladno članku 3

(j) doprinos proizvodnih objekata u zadovoljenju cilja Zajednice za 20 %-tim udjelom energije iz obnovljivih izvora u bruto krajnjoj potrošnji energije u Zajednici do 2020. godine na koju se poziva u članku 3(1) Direktive 2009/28/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2009. o promicanju korištenja energije iz obnovljivih izvora, i

(k) doprinos proizvodnih objekata smanjenju emisija.

3. Države članice osiguravaju posebne autorizacijske postupke za malu decentraliziranu i/ili distribuiranu proizvodnju, koji uzimaju u obzir njihovu ograničenu veličinu i mogući utjecaj.

Države članice mogu dati smjernice za ovaj specifični autorizacijski postupak. Nacionalna regulatorna tijela ili druga nadležna nacionalna tijela, uključujući nadležna tijela koja se bave planiranjem, preispituju ove smjernice i mogu dati preporuke za njihovu izmjenu i dopunu.

Ako su države članice utvrdile posebne postupke za izdavanje dozvola za korištenje zemljišta koji se primjenjuju na velike nove infrastrukturne projekte za proizvodne objekte države članice, po potrebi, uvrštavaju izgradnju novih proizvodnih objekata u područje primjene ovih postupaka koje provode nepristrano i u odgovarajućem vremenskom razdoblju.

4. Autorizacijski postupci i kriteriji javno se objavljuju. Podnositelji zahtjeva obavještavaju se o razlozima odbijanja autorizacije. Razlozi za odbijanje su objektivni, nepristrani, dobro utemeljeni i dokumentirani. Podnositelj zahtjeva ima na raspolaganju mogućnost podnošenja žalbe".

⁶ Članak 8.

" 1. U interesu sigurnosti opskrbe države članice omogućavaju osiguranje novih proizvodnih objekata ili mjera energetske učinkovitosti/upravljanja potrošnjom kroz natječajni postupak ili neki drugi postupak koji je istovjetan prethodnom u smislu razvidnosti i

U vezi s novim elektranama treba istaknuti odredbu čl. 23. koja se odnosi ovlasti za donošenje odluka o priključku elektrane na prijenosni sustav.⁷

Direktiva 2009/73/EZ

Direktivom 2009/73/EZ utvrđuju se ne samo zajednička pravila za transport, distribuciju, opskrbu i skladištenje prirodnog plina na unutarnjem tržištu Europske zajednice nego i kriteriji i postupci koji se primjenjuju na ovlašćivanje za transport, distribuciju, opskrbu i skladištenje prirodnog plina i rad sustava.

Direktiva 2009/73/EZ ne objašnjava pojam "odobravanja ili ovlašćivanja", ali je sam postupak reguliran u čl.4.⁸ Direktiva 2009/73/EZ nema odredbe koja bi se odnosila na postupke javnog nadmetanja za nove proizvodne objekte.

nepripranosti, a na temelju objavljenih kriterija. Ovi se postupci, međutim, mogu pokrenuti samo ako proizvodni objekti koje treba izgraditi ili mjere energetske učinkovitosti/upravljanja potrošnjom koje treba uvesti na temelju autorizacijskog postupka nisu dostatni za osiguranje sigurne opskrbe.

2. Države članice mogu omogućiti provedbu natječajnog postupka za nove objekte na temelju objavljenih kriterija u interesu zaštite okoliša i promicanja još nedovoljno razvijenih tehnologija. Taj se natječajni postupak može odnositi na nove objekte ili mjere energetske učinkovitosti/upravljanja potrošnjom. Međutim, natječajni se postupak može pokrenuti samo ako proizvodni kapaciteti koje treba izgraditi ili mjere energetske učinkovitosti/upravljanja potrošnjom koje treba uvesti na temelju autorizacijskog postupka nisu dostatni za postizanje ovih ciljeva.

3. Pojednostiti u svezi natječajnog postupka za proizvodne objekte i mjera energetske učinkovitosti/upravljanja potrošnjom objavljuju se u Službenom listu Europske unije najmanje šest mjeseci prije krajnjeg roka za podnošenje ponuda. Ponudbene specifikacije stavljaju se na raspolaganje svim zainteresiranim subjektima s poslovnim nastanom na teritoriju države članice tako da ima dovoljno vremena za podnošenje ponude.

Radi osiguranja razvidnosti i nepripranosti, ponudbene specifikacije sadrže podroban opis ugovornih specifikacija i postupka kojeg se trebaju pridržavati svi ponuđači te iscrpan popis kriterija sukladno kojima se vrši izbor ponuđača i dodjela ugovora, uključujući poticaje poput subvencija, koji su uključeni u ponudu. Te se specifikacije mogu odnositi i na područja iz članka 7.(2.).

4. U pozivu za nudjenje za potrebne proizvodne kapacitete potrebno je također uzeti u obzir i ponude za opskrbu električnom energijom iz postojećih proizvodnih objekata s dugoročnim garancijama, pod uvjetom da se na taj način mogu ispuniti i dodatni zahtjevi.

5. Države članice imenuju nadležno tijelo ili javno ili privatno tijelo koje je neovisno od djelatnosti proizvodnje, prijenosa, distribucije i opskrbe električnom energijom, a to može biti i regulatorno tijelo iz članka 35.(1.), koje će biti odgovorno za organizaciju, praćenje i kontrolu provedbe natječajnog postupka iz stavaka 1. do 4. ovog članka. U slučaju kad je operator prijenosnog sustava vlasnički potpuno neovisan od ostalih djelatnosti koje se ne odnose na prijenosni sustav, operator prijenosnog sustava može biti imenovan tijekom odgovornim za organizaciju, praćenje i kontrolu provedbe natječajnog postupka. Taj nadležni organ ili tijelo poduzima sve potrebne korake kako bi osigurao tajnost podataka sadržanih u ponudama".

⁷ Članak 23. glasi:

" 1. Operator prijenosnog sustava utvrđuje i objavljuje razvidne i učinkovite postupke za nepristran priključak novih elektrana na prijenosni sustav. Te postupke odobravaju nacionalna regulatorna tijela. 2. Operator prijenosnog sustava nema pravo odbiti priključak nove elektrane zbog mogućih budućih ograničenja u raspoloživim mrežnim kapacitetima, kao što su zagušenja u udaljenim dijelovima prijenosnog sustava. Operator prijenosnog sustava o tome dostavlja potrebne informacije. 3. Operator prijenosnog sustava nema pravo odbiti novo mjesto priključka zbog dodatnih troškova povezanih s potrebnim povećanjem kapaciteta dijelova sustava u blizini mjesta priključka".

⁸ Članak 4. Direktive glasi:

" 1. U okolnostima kada se odobrenje (npr. licencija, dozvola, koncesija, pristanak ili odobrenje) traži za izgradnju ili pogon objekata prirodnog plina, države članice ili bilo koje nadležno tijelo koje one odrede, davat će odobrenja za izgradnju i/ili rad takvih objekata, plinovoda i pripadajuće opreme na njihovom teritoriju, u skladu sa stavcima 2. do 4. Države članice ili bilo koje nadležno tijelo koje one odrede mogu također na istoj osnovi davati odobrenja za opskrbu prirodnim plina i za kupce na veliko.

2. Ako države članice imaju sustav autorizacije, one moraju utvrditi objektivne i nediskriminirajuće kriterije koje proizvodni objekt mora zadovoljiti kod traženja odobrenja za izgradnju i/ili rad objekata prirodnog plina ili odobrenje opskrbe prirodnim plinom. Nediskriminirajući kriteriji i postupci za davanje odobrenja moraju biti objavljeni. Države članice moraju osigurati da postupci za autorizacije za objekte, plinovode i pripadajuću opremu vode računa o važnosti projekta unutarnjeg tržišta prirodnog plina gdje je to primjereno.

Direktiva 2009/28/EZ

Direktiva 2009/28/EZ je direktiva u čijem se obuhvatu nalazi ne samo proizvodnja i uporaba električne energije i biogoriva nego i rashladna i toplinska energija iz obnovljivih izvora.

Predmet Direktive 2009/28/EZ je utvrđivanje pravila za zajednički okvir za poticanje energije iz obnovljivih izvora. Osim toga, utvrđuju se pravila za upravne postupke za izdavanje odobrenja, certifikata i dozvola za postrojenja za proizvodnju električne energije, grijanje i hlađenje iz obnovljivih izvora i pripadajuću infrastrukturu prijenosne i distribucijske mreže te za postupak pretvorbe biomase u biogoriva ili druge energetske proizvode i pristup elektroenergetskoj mreži.

Direktiva 2009/28/EZ je donesena nešto prije Direktive 2009/72/EZ i Direktive 2009/73/EZ, ali zajedno čine cjelinu novih energetske propisa u EZ povezanih s klimatskim promjenama i potrebama za smanjivanjem emisije stakleničkih plinova te osiguranjem sigurne opskrbe energijom.

Zbog specifičnosti proizvodnje i korištenja energije iz obnovljivih izvora te uočenih zapreka u ostvarivanju planiranih ciljeva o poticanju određenog udjela energije iz obnovljivih izvora u ukupnoj neposrednoj potrošnji energije, Direktiva 2009/28/EZ posvećuje veliki prostor pitanjima upravnih postupaka za izdavanje odobrenja ili ovlašćivanja u području obnovljivih izvora energije uvodi nova i dodatna posebna pravila. U uvodnim odredbama ove direktive, točke 41. - 44. se ističe ocjena postojećeg stanja i smjernice za poticanje u aktima država članica⁹.

3. Države članice moraju osigurati objektivnost i nediskriminativnost svih razloga za odbijanje davanja autorizacije i ti razlozi se moraju saopćiti podnositelju molbe. Razlozi takvog odbijanja moraju se prosljediti Komisiji radi informiranja. Države članice moraju utvrditi postupak koji podnositelju molbe omogućava žalbu na takva odbijanja.

4. Za razvoj novoopskrbljivanih područja i učinkovito funkcioniranje općenito i ne dovodeći u pitanje članak 38., države članice mogu odbiti daljnje odobravanje izgradnje i rada plinskih distribucijskih sustava na bilo kojem određenom području kada se jednom predloži ili je predložena izgradnja takvih sustava plinovoda u tom području i ako postojeći ili predloženi kapacitet nije zasićen."

⁹ "(40) Postupak koji provodi uprava odgovorna za nadzor nad izdavanjem dozvola, certificiranje i licenciranje pogona za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora mora, uz primjenu pravila za posebne projekte, biti objektivan, jasan, nediskriminacijski i razmjeran. U prvome je redu uputno izbjegavati sva nepotrebna opterećenja koja bi mogla prouzročiti klasifikacija projekata energije iz obnovljivih izvora s obzirom na zdravstveno rizične uređaje.

(41) Pokazalo se da je pomanjkanje jasnih pravila i suradnje među različitim tijelima koja izdaju dozvole prepreka pri uporabi energije iz obnovljivih izvora. Stoga je, kad nacionalna, regionalna i lokalna tijela uređuju svoje upravne postupke za izdavanje dozvola za izgradnju i upravljanje pogonima za proizvodnju električne energije, grijanje i hlađenje ili prijevoz goriva iz obnovljivih izvora energije i s njima povezane infrastrukture prijenosne i distribucijske mreže, potrebno uzimati u obzir posebnu strukturu sektora obnovljive energije. Postupak upravnoga odobrenja treba pojednostavniti jasnim rokovima za pogone koji iskorištavaju energiju iz obnovljivih izvora. Pravila planiranja i smjernice potrebno je prilagoditi tako da se uzmu u obzir troškovno učinkovite i za okoliš prihvatljivi uređaji za grijanje i hlađenje i električna energija iz obnovljivih izvora.

(42) Za žurni razvoj energije iz obnovljivih izvora i zbog njezine stalno i na visokoj razini održive te ekološki prihvatljive kakvoće, države članice pri primjeni upravnih pravila, struktura planiranja i zakonodavstva, koje je namijenjeno licenciranju pogona povezano sa smanjenjem onečišćenja i nadzorom nad industrijskim pogonima, za borbu protiv onečišćenja zraka i sprečavanja ili svodenja na najmanju moguću mjeru ispuštanja opasnih tvari u okoliš, moraju uzeti u obzir doprinos energije iz obnovljivih izvora kako bi ostvarile ekološke ciljeve i ciljeve povezane s promjenom klime, ponajprije u usporedbi s pogonima koji ne proizvode obnovljivu energiju.

(43) Kako bi potaknuli doprinos pojedinaca ispunjavanju ciljeva postavljenih ovom Direktivom, odgovarajuća tijela trebaju razmisliti o mogućnosti uvođenja jednostavne obavijesti nadležnome tijelu umjesto zahtijevanja dozvole pri postavljanju manje decentraliziranih uređaja za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora.

(44) Potrebno je osigurati usklađenost ciljeva ove Direktive i drugih propisa Zajednice povezanih sa zaštitom okoliša. U prvome redu, tijekom postupaka ocjene, planiranja ili licenciranja uređaja za proizvodnju energije, države članice moraju uzeti u obzir cjelokupno zakonodavstvo Zajednice povezano sa zaštitom okoliša te doprinos obnovljivih izvora energije u ostvarivanju ekoloških ciljeva i ciljeva u području klimatskih promjena, ponajprije u usporedbi s pogonima koji ne proizvode obnovljivu energiju."

U normativnom dijelu ove Direktive u čl. 13. sadržane su posebne odredbe posvećene upravnim postupcima, propisima i podzakonskim aktima¹⁰.

Ostale direktive

Ranije spomenute odredbe Direktive 2009/72/EZ, Direktive 2009/73/EZ i Direktive 2009/28/EZ o uređenju upravnih postupaka radi otvaranja tržišta energije predstavljaju nastavak uređivanja tih pitanja započet prethodnim direktivama. U tom smislu treba izdvojiti Direktivu 96/92/EZ o zajedničkim pravilima na unutrašnjem tržištu električne energije¹¹, Direktivu 2001/77/EZ o poticanju uporabe energije iz obnovljivih izvora na unutrašnjem tržištu električne energije¹², Direktivu 2003/54/EZ o zajedničkim pravilima na unutrašnjem tržištu energije¹³, Direktivu 2003/55/EZ o zajedničkim pravilima na unutrašnjem tržištu prirodnog plina¹⁴, Direktivu 2004/8/EZ o poticanju kogeneracije na temelju potrošnje korisne topline na unutrašnjem tržištu¹⁵.

Inicijalno su odredbe o autorizaciji bile posvećene samo postupcima izdavanja odobrenja za izgradnju novih proizvodnih kapaciteta pri čemu su države članice mogle birati između postupaka autorizacije i javnog nadmetanja za izgradnju novih kapaciteta, da bi danas prevladavao sustav autorizacije.

¹⁰ " 1. Države članice osiguravaju da su svi nacionalni propisi koji se odnose na postupke koji se primjenjuju na postrojenja za proizvodnju električne energije, tj. na postupke izdavanja odobrenja, certificiranja i licenciranja energije za grijanje i hlađenje iz obnovljivih izvora energije i na pripadajuću infrastrukturu prijenosne i distribucijske mreže te postupak pretvorbe biomase u biogoriva ili druge energetske proizvode razmjerni i potrebni.

Države članice u prvome redu poduzimaju potrebne mjere da osiguraju:

- (a) jasno određene rokove za donošenje odluka o zahtjevima za planiranje i gradnju, ovisno o razlikama među državama članicama koje se odnose na njihov administrativni ustroj i organizaciju, odgovarajuće nadležnosti nacionalnih, regionalnih i lokalnih administrativnih tijela za postupke izdavanja odobrenja, certificiranja i licenciranja uključujući i područje prostornoga planiranja,
- (b) dostupnost, na odgovarajućoj razini, podnositeljima zahtjeva sveobuhvatnih informacija o obradi zahtjeva za izdavanje odobrenja, certificiranja i licenciranja za pogone s obnovljivom energijom te o raspoloživoj pomoći,
- (c) pojednostavnjene i brze administrativne postupke na odgovarajućoj administrativnoj razini,
- (d) objektivnost, jasnoću i razmjernost propisa kojima se uređuje izdavanje dozvola, certificiranje i licenciranje, te da nediskriminiraju podnositelje zahtjeva i da u cijelosti uzimaju u obzir specifičnosti pojedinih tehnologija obnovljive energije,
- (e) transparentnost i ovisnost o troškovima administrativnih troškova koje plaćaju potrošači, planeri, arhitekti, građevinari te instalateri i dobavljači opreme i sustava,
- (f) uvođenje pojednostavnjenih i manje složenih postupaka za izdavanje odobrenja, uključujući i putem jednostavne notifikacije, ako to omogućuje mjerodavni regulatorni okvir, za manje projekte i za decentralizirane uređaje za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora, kad je to potrebno.

2. Države članice jasno definiraju sve tehničke specifikacije koje moraju ispunjavati uređaji i sustavi za obnovljivu energije kako bi ostvarile pravo na potporu iz programa potpore. Kad postoje europske norme, uključujući oznake za okoliš, energetske oznake i druge tehničke referentne sustave koje uspostavljaju europska normizacijska tijela, te se tehničke specifikacije definiraju na temelju tih norma. Te tehničke specifikacije ne propisuju gdje će se uređaji i sustavi certificirati i ne bi smjeli sprečavati funkcioniranje unutrašnjega tržišta."

¹¹ Direktiva 96/92/EZ Europskog parlamenta i vijeća od 19. prosinca 1996. g. o zajedničkim pravilima za unutarnjem tržište električne energije ("Službeni list" Europske unije L 27, 30.01.1997.)

¹² Direktiva 2001/77/EZ Europskog parlamenta i vijeća od 27. rujna 2001 o poticanju uporabe energije iz obnovljivih izvora na unutarnjem tržištu električne energije ("Službeni list" Europske unije L 283, 27.10.2001., str. 33-40)

¹³ Direktiva 2003/54/EZ Europskog parlamenta i vijeća od 26. lipnja 2003 o zajedničkim pravilima na unutarnjem tržištu energije ("Službeni list" Europske unije L 176, 15.07.2003., str. 37-56)

¹⁴ Direktiva 2003/55/EZ Europskog parlamenta i vijeća od 26. lipnja 2003 o zajedničkim pravilima na unutarnjem tržištu prirodnog plina i ukidanju Direktive 98/30/EZ ("Službeni list" Europske unije L 176, 15.07.2003., str. 57-78)

¹⁵ Direktiva 2004/8/EZ Europskog parlamenta i vijeća od 11. veljače 2004 o poticanju kogeneracije na temelju potrošnje korisne topline na unutarnjem tržištu ("Službeni list" Europske unije L 52, 21.2.2004., str. 50-60)

Osnovni kriteriji za izdavanje odobrenja za izgradnju novih objekata za proizvodnju električne energije postavljeni Direktivom 96/92/EZ ostali su do danas s time da su bili predmet manjih izmjena i dopuna.

Zbog tehničke i monopolističke prirode elektroenergetske i plinske mreže, sve spomenute direktive su obuhvaćale pravila i uvjete za obavljanje djelatnosti operatora mreže i organizaciju tog sektora. U tom smislu ta pravila čine bitan dio sadržaja III energetske paketa, a predstavljaju i važan dio zahtjeva nove direktive o obnovljivim izvorima energije.

3. Komparativno zakonodavstvo

U okvir analize stavili smo tipične primjere pojedine grupe europskih zemalja čije iskustvo i primjeri dobre prakse mogu poslužiti za unapređenje pravila autorizacije u hrvatskom energetske zakonodavstvu.

3.1. Liberalan sustav

U prvu grupu možemo staviti primjer zemlje čiji je sustav upravne autorizacije u oblasti energetike vrlo liberalan i ne ponavlja uvjete za izdavanjem odobrenja ili dozvola za izgradnju i rad energetske postrojenja. Tipičan primjer nalazimo u Saveznoj Republici Njemačkoj.

Njemački savezni Zakon o energiji (Energiewirtschaftsgesetz-EnWG) iz 2005.g.¹⁶ jedinstveno uređuje tržište električne energije i prirodnog plina. Zakon ne zahtjeva posebnu upravnu dozvolu ili odobrenje za izgradnju i rad postrojenja za proizvodnju električne energije. To podrazumijeva da se primjenjuju opći zahtjevi njemačkog zakonodavstva o prostornom planiranju, graditeljstvu i zaštiti okoliša.

Izgradnja i rad postrojenja s toplinskom snagom više od 50 MW zahtjeva dozvolu prema saveznom Zakonu o kontroli emisija. Dozvola također uključuje građevinsku dozvolu prema odgovarajućim propisima iz oblasti graditeljstva i izuzeće koje slijedi iz propisa o zaštiti prirode. Slijedeća dozvola se može zahtijevati prema saveznom Zakonu o vodama.

Isto pravilo se primjenjuje na postrojenje vjetroelektrane koje ima visinu veću od 50 metara. Postrojenje koje imaju visinu manju od 50 metara ne potpada pod režim propisan Zakonom o kontroli emisija i ne uživa učinak objedinjenog izdavanja dozvola.

Postrojenje vjetroparka na lokaciji unutar isključivog gospodarskog pojasa Njemačke (12 do 200 nautičkih milja duž obale Sjevernog ili Baltičkog mora) zahtjeva dozvolu prema saveznom Pomorskom zakonu i Uredbi o pomorskim postrojenjima. Dozvola može biti odbijena ukoliko je projekt lociran u zaštićenom području prema saveznom Zakonu o zaštiti prirode ili je opasan za sigurnost plovidbe ili morski okoliš.

¹⁶ Electricity Regulations 2010, Global Competition Review, Law Business Research, Ltd

Zakon o energiji ne zahtijeva izdavanje upravne dozvole za opskrbu električnom energijom i preuzimanje od strane operatora elektroenergetske mreže.

Zakon o kogeneraciji električne i toplinske energije (KWKG) iz 2002. i Zakon o obnovljivoj energiji (EEG) iz 2002. i 2004. i 2008. obvezuje operatora elektroenergetske mreže da priključi postrojenje za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora i visoko učinkovite kogeneracije za proizvodnju toplinske energije i osigura prvenstvo u preuzimanju električne energije iz takvog postrojenja. Osim toga, operator je u obvezi otkupa električne energije proizvedene iz takvih postrojenja i plaćanja povlaštene cijene električne energije prema propisanom tarifnom sustavu.

Na zahtjev osobe zainteresirane za opskrbljivanje elektroenergetske mreže i električne energije iz obnovljivih izvora i visoko učinkovite kogeneracije, operator ima obvezu proširiti, pojačati i optimirati svoju elektroenergetsku mrežu u skladu s najboljom raspoloživom tehnologijom u namjeri da zajamči otkup, prijenos i distribuciju električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora i rudničkog plina (*mine gas*). Navedena obveza ne postoji kad bi to bilo gospodarski neprovedivo i neracionalno.

Proizvođač električne energije obavještava operatora elektroenergetske mreže o lokaciji i snazi postrojenja za proizvodnju električne energije i količini električne energije koja će proizvoditi. Kada se radi o korištenju biomase obavještava ga o porijeklu biomase i tehnologiji korištenja.

3.2. Objedinjeni postupci

U drugu grupu bi stavili primjer zemalja koje su zakonodavno uredile objedinjeno izdavanje dozvola za obavljanje energetske djelatnosti, odobrenja za izgradnju energetskog postrojenja, ali i uvjeta za stjecanje prava na povlaštenu isporuku električne energije iz postrojenja koje koriste obnovljive izvora energije i kogeneraciju. Takav primjer daje Republika Bugarska, ali i Republika Grčka u oblasti obnovljivih izvora energije.

Zakonom o energiji iz 2003.g. koji je noveliran 2004, 2005 i 2006¹⁷, Bugarska je jedinstveno uredila sektor energetike u skladu s direktivama EZ. Predmet zakona je uređenje djelatnosti proizvodnje, uvoza i izvoza, prijenosa, tranzita, distribucije električne energije, toplinske energije i prirodnog plina, transporta sirove nafte i naftnih derivata, trgovine električnom energijom, toplinskom energijom i prirodnim plinom te nadležnost državnih tijela u utvrđivanju energetske politike, regulacije i nadzora.

Posebnim Zakonom o obnovljivim i alternativnim izvorima energije i biogorivima¹⁸ Bugarska je 2007. uredila poticanje proizvodnje i korištenja električne energije, toplinske i/ili rashladne energije proizvedene iz obnovljivih i alternativnih izvora energije kao i proizvodnju i korištenje biogoriva i ostalih goriva iz obnovljivih izvora u prijevozu.

¹⁷ Electricity Regulations 2010, Global Competition Review, Law Business Research, Ltd

¹⁸ Zakon o obnovljivim i alternativnim izvorima energije i biogorivima (Državne novine Bugarske br. 49/2007)

Prema Zakonu o energiji (čl. 39. – 45.) za obavljanje određenih energetske djelatnosti potrebno je ishoditi upravnu dozvolu¹⁹.

Dozvola ovlašćuje njezinog nositelja za obavljanje određene energetske djelatnosti u skladu s uvjetima sadržanim u dozvoli. Kada se upravna dozvola izdaje za obavljanje energetske djelatnosti prije izgradnje energetskog postrojenja neophodnog za obavljanje djelatnosti, dozvolom se utvrđuju uvjeti za izgradnju takvog postrojenja i mjere za početak obavljanja djelatnosti.

Dozvola nije potrebna za:

1. proizvodnju električne energije od strane osobe čije postrojenje ima instaliranu električnu snagu do 5MW,
2. proizvodnju toplinske energije od strane osobe čije postrojenje ima instaliranu toplinsku snagu do 5MW,
3. transport toplinske energije od strane osobe čija je toplinska mreža povezana s postrojenjima za proizvodnju koja imaju instaliranu toplinsku snagu do 5MW,
4. proizvodnju toplinske energije za vlastitu potrošnju.

Dozvola će biti izdana pravnoj osobi:

1. koja posjeduje tehničke, financijske, materijalne i ljudske sposobnosti propisane kao regulatorne uvjete za obavljanje djelatnosti koja je predmet izdavanja dozvole,
2. koja ima subjektivna stvarna prava na lokaciji gdje će se obavljati energetska djelatnost s izuzećem opskrbnih djelatnosti i vođenje elektroenergetskog sustava.

Zakonom o energiji se utvrđuju i tzv. negativni uvjeti za izdavanje dozvole za obavljanje energetske djelatnosti kada se, u slučaju njihovog ispunjenja, dozvola neće izdati.

Dozvolu izdaje Državna regulatorna komisija za energiju i vode u roku od tri mjeseca podnošenja propisanog zahtjeva.

Dozvola se izdaje na razdoblje ne duže od 35 godina, u skladu Uredbom Vlade kojom se pobliže uređuju uvjeti i postupak za izdavanje, izmjenu, dopunu, prestanak i oduzimanje dozvole za obavljanje energetske djelatnosti²⁰.

¹⁹ Te djelatnosti su sljedeće: proizvodnja električne energije i/ili toplinske energije, prijenos električne energije i/ili toplinske energije i prirodnog plina, distribucija električne energije i prirodnog plina, skladištenje prirodnog plina, trgovina električnom energijom, organiziranje tržišta električnom energijom, dobava električnom energijom ili prirodnim plinom, tranzit prirodnog plina, opskrba električnom energijom ili prirodnim plinom opskrbljivača u javnoj obvezi, vođenje elektroenergetskog sustava i distribucija električne energije za vuču vlakova.

²⁰ Kada se planirane lokacije ili trase energetske vodova kao i nadzemna i podzemna postrojenja ili postrojenja za proizvodnju električne energije ili njihovi dijelovi koji se planiraju izgraditi, nalaze na nekretninama koje su državni ili općinsko vlasništvo, nadležno državno ili privatno tijelo će utvrditi pravo građenja na toj nekretnini bez postupka javnog nadmetanja u korist energetskog subjekta koji će obavljati izgradnju i energetske djelatnosti. Vrijednost prava građenja će procijeniti nezavisni, ovlaštani vještak kojeg će odabrati nadležno tijelo prema Zakonu o javnoj nabavi. U slučaju privatnih nekretnina, energetske subjekt mora unaprijed otkupiti pravo vlasništva ili pravo građenja na nekretnini u površini koja se zahtijeva za izgradnju. U slučaju da nije postignut sporazum o otkupu, nekretnina će se izvestiti.

Prema Zakonu o obnovljivim i alternativnim izvorima energije i biogorivima (čl.8), izgradnja postrojenja za proizvodnju energije iz obnovljivih i alternativnih izvora može započeti samo nakon završetka istraživanja u skladu s Uredbom Vlade kojom se propisuju uvjeti i postupak za izdavanje dozvola za obavljanje energetske djelatnosti. Sastavni dio istraživanja mora biti procjena potencijala i raspoloživosti izvora energije.

Bugarski Zakon o energiji sadrži posebne odredbe posvećene javnom nadmetanju (tenderingu) za izgradnju novih kapaciteta za proizvodnju električne energije (čl. 46. – 50.). U slučaju da se sigurnost opskrbe ne može zajamčiti u okviru sustava izdavanje dozvola za obavljanje djelatnosti proizvodnje i izgradnju objekata za proizvodnju električne energije, opseg potreba za izgradnjom novih proizvodnih objekata utvrđuje Vlada i službeno objavljuje.

Odabir ovlaštenika odnosno nositelja dozvole za obavljanje djelatnosti proizvodnje koji ujedno ima obvezu izgraditi objekt za proizvodnju električne energije se obavlja na temelju javnog nadmetanja.

Putem javnog nadmetanja, također se obavlja odabir ovlaštenika odnosno nositelja dozvole za distribuciju prirodnog plina na zemljopisno ograničenom području. Javno nadmetanje se provodi na temelju utvrđenja potrebe za distribucijom prirodnog plina na zemljopisno ograničenom području ili za izmjene postojećih zemljopisno ograničenom prostora za koje dozvola nije izdana, a koje provodi Vlada i javno objavljuje.

Javni dobavljač sklapa ugovor o kupovini električne energije s osobom koje je odabrana na javnom nadmetanju.

Postupak javnog nadmetanja objavljuje državna Komisija za regulaciju energije i voda. Za provođenje postupka nadmetanja Komisija imenuje posebno povjerenstvo sastavljeno od predstavnika Komisije, te predstavnika općina kojih se to tiče i nadležnih vladinih odjela i organizacija. Povjerenstvo za nadmetanje provodi evaluaciju kandidata i predlaže Komisiji donošenje odluka o odabiru. Komisija utvrđuje rang kandidata, na temelju kojeg donosi obrazloženu odluku o odabiru i daje dozvolu.

Komisija je dužna ponoviti javno nadmetanje u slučaju da se pojavi samo jedan kandidat, ali nakon ponavljanja javnog nadmetanja može odabrati tog kandidata makar nije prispio niti jedan drugi kandidat.

Sljedeći primjer objedinjavanja postupka za izdavanje dozvole za obavljanje djelatnosti proizvodnje električne energije i izgradnju postrojenja za proizvodnju električne energije nalazimo u zakonodavstvu Republike Grčke.

Zakonom o električnoj energiji²¹ propisano je (čl. 9.) da se za izgradnju postrojenja i proizvodnju električne energije zahtjeva proizvodna dozvola.

Proizvodnu dozvolu izdaje Ministar razvoja na osnovi mišljenja Regulatorne agencije za energiju. Izdavanje proizvodne dozvole ne oslobađa ovlaštenika od obveza ishođenja drugih dozvola i odobrenja na temelju posebnih propisa kao što su obveze prostornog planiranja zaštite okoliša, građevinske i uporabne dozvole.

Izuzeće od obveza ishođenja proizvodne dozvole, može odobriti ministar razvoja u odnosu na objekte koji osiguravaju rezervne izvore i snage, objekti instalirane snage do 2MW, koji su namijenjeni za obrazovne svrhe i bilo koja postrojenja snage do 20 KW.

Detaljni pregled autorizacijskog postupka daje se u nastavku za obnovljive izvore energije i kogeneraciju.

Grčka ima poseban Zakon o korištenju obnovljivih izvora energije za proizvodnju električne energije i visokoučinkovite kogeneracije za proizvodnju električne i toplinske energije na unutarnjem tržištu.²²

Za korištenje obnovljivih izvora za proizvodnju električne energije i visokoučinkovitu kogeneraciju za proizvodnju električne energije i toplinske energije, Zakon zahtijeva ishođenje upravne dozvole za proizvodnju koju izdaje Ministar razvoja na temelju mišljenja Regulatorne agencije za energiju. Nositelj upravne dozvole se smatra ovlaštenikom²³.

Prije izdavanja preporuke Ministru razvoja o podnesenom zahtjevu, Regulatorna agencija za energiju može surađivati s operatorima prijenosne ili distribucijske mreže za preliminarni izbor točke i načina priključka postrojenja na mrežu.

Prije nego pripremi mišljenje i preporuke za Ministra razvoja, Regulatorna agencija za energiju će provjeriti ispunjavanje kriterija za izdavanje proizvodne dozvole. Također će, u propisanim slučajevima proslijediti Preliminarnu studiju utjecaja na okoliš tijelu nadležnom za izdavanje okolišne dozvole. Nadležno tijelo je dužno dostaviti svoje mišljenje u roku od najduže 60 dana od primitka.

Regulatorna agencija za energiju je dužna nakon što primi mišljenje gore navedenog tijela,

²¹ Zakon o električnoj energiji (Statute 2773/1999, 2837/2000, 2941/2001, 3175/2003 i 3426/2005, Electricity Regulation 2010, Law Bussines Research)

²² Zakon o korištenju obnovljivih izvora energije za proizvodnju električne energije i visokoučinkovite kogeneracije za proizvodnju električne i toplinske energije na unutarnjem tržištu (Zakon br. 3468/2006, Službeni glasnik A'129/27.6.2006.)

²³ Upravna dozvola za proizvodnju (u daljem tekstu: proizvodna dozvola) izdaje se na temelju sljedećih kriterija: nacionalne sigurnosti, zaštite javnog zdravstva i sigurnosti, ukupne sigurnosti postrojenja i opreme koja pripada sustavu prijenosne i distribucijske mreže, energetske učinkovitosti projekta, stupnja razvoja projekta, prava korištenja zemljišta ili ovlaštenja za stjecanje prava korištenja zemljišta za izgradnju postrojenja, osiguranja ili sposobnosti za osiguranje prava korištenja zemljišta za izgradnju postrojenja, sposobnosti podnositelja zahtjeva da ostvari projekt na temelju njegove financijske znanstvene i tehničke sposobnosti, održanja javne usluge opskrbe energijom i zaštite kupaca, zaštite okoliša prema važećim propisima i posebnom okviru za prostorno planiranje obnovljivih izvora i održivi razvoj.

svoje mišljenje i preporuke dostaviti Ministru razvoja u roku ne dužem od četiri mjeseca od dana objave zahtijeva za izdavanje proizvodne dozvole²⁴.

Proizvodna dozvola se daje za razdoblje od 25 godina i može biti produžena za isto razdoblje. Dozvola će biti opozvana ako građevinska dozvola nije izdana u roku od 24 mjeseca, a u slučaju nedostatka financijske sposobnosti u roku od 36 mjeseci od dana izdavanja.

U opravdanim slučajevima proizvodna dozvola može biti produžena za toliko vremena koliko su trajali razlozi koji opravdavaju produženje.

Za bilo koju izmjenu proizvodne dozvole, Regulatorna agencija za energiju će dostaviti svoje mišljenje Ministru razvoja u roku ne dužem od 60 dana od dana objave zahtijeva.

Ovlaštenik proizvodne dozvole može prenijeti dozvolu na drugu osobu, u skladu s mišljenjem Regulatorne agencije za energiju i pod uvjetom da su ispunjeni kriteriji koji su bili osnova za izdavanje proizvodne dozvole.

Izuzetno, proizvodna dozvola nije potrebna za objekt za proizvodnju električne energije koje npr.

- a) koristi geotermalnu energiju, a postrojenje ima planiranu instaliranu snagu manje ili jednaku $0,5 \text{ MW}_{\text{el}}$,
- b) koristi biomasu ili biogorivo, a postrojenje ima planiranu instaliranu snagu manje ili jednaku $100 \text{ kW}_{\text{el}}$,
- c) koristi sunčevu energiju (sistem fotovoltaike), a postrojenje planiranu instaliranu snagu manju ili jednaku $150 \text{ kW}_{\text{el}}$ (vršno),
- d) koristi energiju vjetrova, a postrojenje ima planiranu instaliranu snagu manju ili jednaku $20 \text{ kW}_{\text{el}}$, ako se vjetropark nalazi na području izolirane mikromreže ili postrojenje ima kapacitete manje ili jednake $40 \text{ kW}_{\text{el}}$ ako se vjetropark nalazi na ostatku otoka koji nije povezan s kontinentalnom elektroenergetskom mrežom ili postrojenje ima planiranu instaliranu snagu manju ili jednaku $50 \text{ kW}_{\text{el}}$ ako se vjetropark nalazi na području povezane elektroenergetskom mrežom.

Proizvodna dozvola nije potrebna za postrojenje planirane instalirane snage do 5 MW_{el} sagrađene od strane obrazovnih ili znanstvenih tijela ili javnog ili pravog privatnog sektora sve dok ta postrojenja rade isključivo za obrazovne ili znanstvene svrhe.

Također, proizvodna dozvola nije potrebna za postrojenje koje gradi Centar za obnovljive sve dok to postrojenje radi zbog izdavanja certifikata ili mjerenja.

Osim toga nije potrebna za mješovito postrojenje koje ima Osim toga nije potrebna za mješovito postrojenje koje ima planiranu instaliranu snagu manju ili jednaku $50 \text{ MW}_{\text{el}}$ ako

²⁴ Proizvodna dozvola sadrži sljedeće podatke:

- a) podatke o nositelju, pravnoj ili fizičkoj osobi,
- b) lokaciji postrojenja,
- c) instaliranom kapacitetu i maksimalnoj dozvoljenoj proizvodnji energije,
- d) primijenjenoj tehnologiji ili vrsti obnovljivih izvora u slučaju da je dozvola dana za postrojenje na obnovljive izvore,
- e) trajanje dozvole,
- f) o osobi ili osobama koje imaju financijsku sposobnost da financiraju i primjenjuju projekt.

koristi jedan ili više obnovljivih izvora energije u nekom obliku koji je različit od gore navedenog oblika.

Nakon podnošenja odgovarajućeg zahtjeva, nadležni operator elektroenergetske mreže nastavlja sa svim potrebnim aktivnostima za priključenje na mrežu postrojenja za koje je propisano izuzeće od ishoda proizvodne dozvole, osim ako dokazani tehnički razlozi opravdavaju odbijanje priključka na osnovi primjene mrežnih pravila distribucijskog sustava. Zajedno sa zahtjevom, podnositelj je dužan dostaviti dokument kojim dokazuje ovlaštenje na zemljištu za izgradnju postrojenja kao i građevinsku dozvolu, ako je propisana.

Zahtjev za izdavanje proizvodne dozvole podnosi se kod Regulatorne agencije za energiju zajedno s propisanom dokumentacijom što uključuje i preliminarnu studiju utjecaja na okoliš. Kopija zahtjeva i dokumentacije se dostavlja Ministru razvoja.

Regulatorna agencija za energiju vodi registar postrojenja koja koriste obnovljive izvore za proizvodnju obnovljivih izvora i visokoučinkovitu kogeneraciju za proizvodnju električne i toplinske energije. Ministar razvoja donosi odluku kojom detaljno propisuje pravila za izdavanje proizvodne dozvole.

Kada se planira izgradnja u zaštićenom području Natura 2000, području nacionalnog parka i park-šume, neovisno o kategoriji projekta, građevinska dozvola se donosi u obliku zajedničke odluke Ministra razvoja i drugog nadležnog ministra u roku 30 dana od dana od dana podnošenja zahtjeva s propisanom dokumentacijom.

Sažetak građevinske dozvole se objavljuje na trošak nositelja dozvole najmanje u jednim dnevnim nacionalnim i jednim lokalnim novinama u području gdje se planira izgradnja postrojenja.

Građevinska dozvola ima važenje dvije godine i može biti na zahtjev nositelja produžena za jednako važeće razdoblje ako:

- a) na isteku dvogodišnjeg razdoblja izgradnje gotovost radova odgovara visini od 50 % investicijskih troškova izgradnje,
- b) radovi nisu započeti iz dokazanih razloga koji se ne mogu pripisati propustu ili pogrešci nositelja građevinske dozvole, pod uvjetom da su ugovori o isporuci opreme potrebne za ostvarenje projekta stupili na snagu.

Za redovni rad postrojenja zahtjeva se uporabna dozvola koju izdaje tijelo nadležno za izdavanje građevinske dozvole na zahtjev podnositelja nakon provjere tehničkih uvjeta postrojenja za vrijeme pokusnog rada kao i monitoringa (praćenja stanja) tehničkih i funkcionalnih svojstava opreme postrojenja od strane Centra za obnovljive izvore. Uporabna dozvola se izdaje u krajnjem roku od 15 dana od dovršetka svih pregleda i pod uvjetom da je monitoring dao pozitivne rezultate.

Uporabna dozvola za postrojenje za korištenje obnovljivih izvora za proizvodnju električne energije i visokoučinkovitu kogeneraciju za proizvodnju električne energije i toplinske energije važi minimalno 20 godina i može biti produžena za jednako važeće razdoblje.

Okolišna dozvola koja sadrži uvjete zaštite okoliša važi 10 godina i može biti produžena za jednako važeće razdoblje.

Za postrojenje za koje je propisano izuzeće od ishoda proizvodne dozvole ne zahtijeva se građevinska i uporabna dozvola.

Operator mreže daje prednost prijenosu energije koja je proizvedena prema sljedećoj listi:

- a) raspoloživa proizvodnja električne energije iz postrojenja koje koristi obnovljive izvore neovisno o njihovim instaliranim snagama te u hidroelektranama instalirane snage do 15MW_{el} ,
- b) raspoloživa proizvodnja električne energije iz postrojenja koje koristi obnovljive izvore ili visokoučinkovitu kogeneraciju za proizvodnju električne energije i toplinske energije u kombinaciji s plinovitim gorivom, neovisno o njihovim instaliranim snagama,
- c) raspoloživa proizvodnja električne energije iz postrojenja koje koristi visokoučinkovitu kogeneraciju za proizvodnju električne energije i toplinske energije na različit način od onog koji je g električne energije gore naveden pod b). U tom slučaju su prvenstvena prava priznata proizvodnim postrojenjima instalirane snage do 35MW_{el} .

Za izvedbu radova na priključenju postrojenja na elektroenergetsku mrežu, nositelj proizvodne dozvole mora pripremiti odgovarajuću studiju prema uvjetima i specifikacijama koje utvrđuje nadležni operator elektroenergetske mreže koji tu studiju odobrava. Prije nego odobri studiju, operator će obavijestiti izvršnu vlast jedinice lokalne samouprave (općine ili grada) o temeljnim podacima iz studije o lokacijama za radove na priključenju radi obavijesti vlasnicima zemljišta gdje će se radovi izvoditi.

U Ministarstvu razvoja se osniva koordinacijsko tijelo za promociju investicijskih planova za izgradnju velikih postrojenja za korištenje obnovljivih izvora energije ili visokoučinkovitu kogeneraciju. U sastavu koordinacijskog tijela se nalaze predstavnici odgovarajućih ministarstava, nacionalnog udruženja jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, Regulatorne agencije za energiju i Centra za obnovljive izvora.

Nadležnost koordinacijskog tijela obuhvaća rješavanje pitanja, na zahtjev zainteresirane strane povezanih sa izdavanjem odgovarajućih dozvola i odobrenja za postrojenje koje ima snagu jednaku ili veću od 30MW_{el} ili čija ukupna planirana investicijska vrijednost prelazi 30 miliona eura.

3.3. Višekratni postupci

U treću grupu bi stavili zemlje koja su postupak autorizacije u oblasti energetike uredile tako da propisuju posebne postupke za izdavanje odobrenja za izgradnju energetskih postrojenja, posebne za stjecanje statusa povlaštenog proizvođača energije iz obnovljivih izvora i kogeneracije i posebne za izdavanje dozvole za obavljanje energetske djelatnosti. Tipičan primjer daje Republika Slovenija.

Slovenija ima jedinstven Zakon o energiji²⁵ kojim se utvrđuju načela energetske politike, pravila za funkcioniranje energetskog tržišta, način i oblici obavljanja gospodarskih javnih službi na području energetike, načela sigurne opskrbe električnom energijom, prirodnim plinom i toplinskom energijom i učinkovitog korištenja energije, uvjet za obavljanje

²⁵ Zakon o energiji ("Uradni list Republike Slovenije" br. 27/2007)

energetskih djelatnosti, izdavanje dozvola energetskog odobrenja te upravne nadležnost u provođenju Zakona.

Za obavljanje određenih energetskih djelatnosti potrebno je ishoditi upravnu dozvolu (licencu) koju izdaje regulatorna Agencija za energiju (čl. 6. – 8.)²⁶.

Vlada propisuje detaljne uvjete za izdavanje licence za obavljanje energetskih djelatnosti u pogledu visine potrebnih financijskih sredstava, stručne izobrazbe ili kvalifikacije, obrasca licence, podatke koji su potrebni za vođenje registra izdanih i oduzetih licenci te način izvještavanja imatelja licence o opsegu obavljanja energetskih djelatnosti.

Proizvođač koji u pojedinačnom proizvodnom objektu istodobno proizvodi električnu i toplinsku energiju i postiže iznadprosječne učinke iskoristivosti primarne energije ili koristi obnovljive izvore energije usklađeno sa zaštitom okoliša može steći status kvalificiranog proizvođača.

Detaljnije uvjete, uključujući opseg proizvodnje, vrstu energetskog izvora i razinu energetske učinkovitosti za stjecanje statusa povlaštenog proizvođača energije, propisuje Vlada posebnom uredbom. Položaj povlaštenih proizvođača, pravila otkupa električne energije od povlaštenih proizvođača, otkupnu cijenu i premiju za električnu energiju koju povlašteni proizvođač prodaje samostalno, propisuje Vlada posebnom uredbom.

O zahtjevu za stjecanje statusa povlaštenog proizvođača odlučuje ministarstvo nadležno za energetiku koje u posebnom postupku i vodi registar povlaštenih proizvođača. Za izgradnju energetskih objekata propisan je poseban postupak autorizacije.

Poseban postupak je propisan (čl. 49.-52.) za ishođenje energetskog odobrenja za objekte, opremu ili mreže (u daljnjem tekstu objekti)²⁷:

²⁶ Licenca se daje za:

- proizvodnju električne i toplinske energije u centraliziranom toplinskom sektoru i snage iznad 1MW postrojenja,
- proizvodnju, trgovinu i distribuciju tekućih goriva,
- preradu nafte i naftnih derivata,
- transport energije i goriva po mrežama,
- djelatnost sistema operatora,
- skladištenje plinovitih, tekućih i krutih goriva,
- opskrbu električnom energijom, prirodnim plinom i toplinskom energijom,
- organiziranje tržišta električne energije ili prirodnog plina,
- zastupanje i posredovanje na tržištu električne energije ili prirodnog plina.

Licenca se izdaje pravnoj ili fizičkoj osobi:

1. koja je registrirana ili određena za obavljanje energetskih djelatnosti,
2. koja ima stručno osposobljene radnike za obavljanje djelatnosti za koji želi dobiti licencu,
3. koja ima financijska sredstva ili može dokazati da ih može dobiti u mjeri potrebnoj za obavljanje energetske djelatnosti za koju želi dobiti licencu,
4. kojoj u posljednjih deset godina nije oduzeta ista licenca,
5. koja nije u posljednjih pet godina pravomoćno osuđivana za kaznena djela povezana s obavljanjem gospodarskih djelatnosti koja uređuje ovaj Zakon.

²⁷ U čl. 49. – 52. propisano je:

- za objekte za proizvodnju električne energije nominalne električne snage veće od 1MW, koji su priključeni na javnu elektroenergetsku mrežu,
- objekte za skladištenje prirodnog plina i terminale za ukapljeni prirodni plin,
- objekte za proizvodnju toplinske energije u centraliziranom sustavu iznad 1MW ili namijenjene daljnjoj prodaji,
- izravni opskrbeni vod,
- interkonektni vod koji prelazi državnu granicu.
- objekte ili zaokružene gospodarske lokacije s priključnom snagom većem od 5MW i godišnje potrošnje prirodnog plina iznad 5 milijuna m³.

Energetsko odobrenje koje izdaje ministar nadležan za energiju sadrži odluku o:

- lokaciji i površini na koju se odobrenje odnosi,
- vrsti objekta, goriva ili uređaja na koju se odobrenje odnosi,
- načinu i uvjetima obavljanja energetske djelatnosti u objektu ili s uređajima,
- uvjetima koji se odnose na objekt ili uređaje nakon prestanka rada,
- uvjetima u vezi s korištenjem javnog dobra ili javne infrastrukture,
- obvezi nositelja dozvole da dostavlja izvješća ministru nadležnom za energetiku.

Dozvola je potrebna i za svaku rekonstrukciju objekta kojim se mijenjaju energetske parametri objekta i volumen tako da je za rekonstrukciju potrebno ishoditi građevinsku dozvolu.

Nositelj energetske odobrenja mora za ishođenje građevinske dozvole ispuniti i sve ostale zahtjeve koje određuju propisi iz oblasti izgradnje objekta i prostornog planiranja.

Ukoliko je za obavljanje energetske djelatnosti na prirodnim dobrima potrebno ishoditi koncesiju, uvjeti za izgradnju odgovarajućih objekata biti će određeni aktom o koncesiji i tada posebno energetsko odobrenje nije potrebno.

Energetsko odobrenje se može ukinuti ili izmijeniti pod propisanim uvjetima. Ministar nadležan za energiju propisuje uvjete i sadržaj odobrenja za pojedinu vrstu objekata i mreže te energetske djelatnosti koje se obavljaju u njima, a na temelju sljedećih kriterija:

- sigurnosti i pouzdanosti rada objekta, uređaja ili mreže,
- vrste lokacije i područja na kojem će se obavljati energetska djelatnost,
- prirodu primarnih izvora energije,
- energetske učinkovitost objekta,
- posebne zahtjeve u vezi tehničke, kadrovske, ekonomske i financijske sposobnosti podnositelja zahtjeva za izgradnju i rad objekta.

Ministar nadležan za energiju vodi registar energetske odobrenja.

Ukoliko ukupna snaga postrojenja za koje su bile izdane energetske odobrenja ne jamči sigurnost opskrbe energijom, ministar nadležan za energiju ili druga osoba u njegovo ime može za izgradnju novih proizvodnih objekata ili za provedbu mjera ušteda energije objaviti javno nadmetanje.

Prije raspisivanja javnog nadmetanja, ministarstvo nadležno za energetiku mora utvrditi da nije moguće ostvariti sigurnost opskrbe energijom primjenom mjera energetske učinkovitosti.

Javno nadmetanje se može raspisati i radi smanjenja negativnih utjecaja na okoliš i promicanja novih gospodarski nepoznatih tehnologija.

Javno nadmetanje se mora objaviti u Službenom listu Europske unije. Rok za podnošenje ponuda mora biti najmanje šest mjeseci. Postupak javnog nadmetanja, uvjeti za sudjelovanje i kriteriji za odabir moraju biti jasni i nepristrani.

Poziv za javno nadmetanje za nove objekte ili provedbu mjera ušteda energije mora detaljno sadržavati posebne kriterije za odabir kandidata i predviđene mjere poticaja koje će dobiti odobreni kandidat. Među kriterijima odabira mora biti zahtjev za praćenje konkurentnosti na tržištu energije.

U javnom nadmetanju treba omogućiti da kandidat umjesto novih proizvodnih objekata ponudi dugoročnu opskrbu iz postojećih proizvodnih objekata koji daju jednaku sigurnost opskrbe.

U uvjetima za sudjelovanje kandidata na javnom nadmetanju moraju biti objavljeni i uvjeti za izdavanje energetske odobrenje za objekt koji je predmet javnog nadmetanja. Prije donošenja odluke o odabiru najuspješnijeg kandidata, ministarstvo nadležno za energiju mora utvrditi da kandidat ispunjava te uvjete. Odabranom kandidatu se po konačnosti odluke o odabiru izdaje energetske odobrenje bez provođenja posebnog postupka.

4. Hrvatsko zakonodavstvo

Zakonom o energiji²⁸ (u daljnjem tekstu: ZoE) uređuju se mjere za sigurnu i pouzdanu opskrbu energijom i njenu učinkovitu proizvodnju i korištenje, akti kojima se utvrđuje i na temelju kojih se provodi energetska politika i planiranje energetske razvitka, obavljanje energetske djelatnosti, na tržištu ili kao javnih usluga, te osnovna pitanja obavljanja energetske djelatnosti uz poštivanje mjera zaštite okoliša.

U glavi V. ZoE propisuje se koje se djelatnosti smatraju energetske djelatnostima²⁹, tko može započeti obavljati tu djelatnost, tko izdaje dozvole za obavljanje energetske djelatnosti, kada dozvola nije potrebna i pod kojim uvjetima i kada se ista može oduzeti (čl. 16. - 18.)³⁰.

²⁸ Zakon o energiji ("Narodne novine", broj 68/01, 177/04, 76/07 i 152/08)

²⁹ U čl. 15. Zakon o energiji navodi da su energetske djelatnosti slijedeće: *proizvodnja električne energije, prijenos električne energije, distribucija električne energije, opskrba električnom energijom, trgovina električnom energijom, organiziranje tržišta električnom energijom, proizvodnja plina, isporuka i prodaja prirodnog plina iz vlastite proizvodnje, dobava plina, skladištenje prirodnog plina, transport prirodnog plina, distribucija plina, upravljanje terminalom za ukapljeni prirodni plin (UPP), opskrba plinom, proizvodnja toplinske energije, distribucija toplinske energije, opskrba toplinskom energijom, proizvodnja biogoriva, proizvodnja naftnih derivata, transport nafte naftovodima i drugim nespomenutim oblicima transporta iz točke 21. ovoga stavka, transport naftnih derivata produktovodima i drugim nespomenutim oblicima transporta iz točke 21. ovoga stavka, transport nafte, naftnih derivata i biogoriva cestovnim vozilom, trgovina na veliko naftnim derivatima, trgovina na malo naftnim derivatima, skladištenje nafte i naftnih derivata, trgovina na veliko ukapljenim naftnim plinom (UNP), trgovina na malo ukapljenim naftnim plinom (UNP), trgovanje, posredovanje i zastupanje na tržištu energije.*

³⁰ Članak 16 glasi:

(1) Pravne i fizičke osobe mogu započeti obavljati energetske djelatnosti samo na temelju rješenja kojim se dozvoljava obavljanje te djelatnosti (u daljnjem tekstu: dozvola).

(2) Dozvolu izdaje Agencija regulaciju energetske djelatnosti (u daljnjem tekstu: Agencija regulaciju).

(3) Dozvola nije potrebna za obavljanje energetske djelatnosti:

1. proizvodnje električne energije koja se proizvodi isključivo za vlastite potrebe ili se proizvodi u proizvodnim objektima snage do 1 MW,
2. proizvodnje biogoriva koje se proizvodi isključivo za vlastite potrebe ili se proizvodi energija do 1 Tj godišnje,
3. trgovine na malo naftnim derivatima,
4. trgovine na malo ukapljenim naftnim plinom (UNP),
5. skladištenje nafte i naftnih derivata koji se skladište isključivo za vlastite potrebe,
6. proizvodnje toplinske energije koja se proizvodi isključivo za vlastite potrebe ili se proizvodi u proizvodnim objektima snage do 0,5 MW.

Članak 17. glasi

(1) Dozvola se može izdati pravnoj i fizičkoj osobi:

1. ako je registrirana za obavljanje energetske djelatnosti,
2. koja je tehnički kvalificirana za obavljanje djelatnosti,
3. koja ima u radnom odnosu potreban broj stručno osposobljenih djelatnika za obavljanje djelatnosti,
4. koja raspolaže financijskim sredstvima, ili dokaže da ih može pribaviti, potrebnim za obavljanje djelatnosti,
5. kojoj nije oduzeta dozvola za obavljanje energetske djelatnosti za koju traži dozvolu u posljednjih deset godina koja prethodi godini podnošenja zahtjeva,
6. čiji članovi uprave, odnosno druge njima odgovorne osobe u pravnoj osobi nisu bili u posljednjih pet godina pravomoćno osuđeni za kazneno djelo protiv gospodarstva, odnosno fizičkoj osobi koja u posljednje tri godine nije pravomoćno osuđena za kazneno djelo protiv gospodarstva.

(2) Uvjete iz stavka 1. točke 2. i 3. ovoga članka te oblik, sadržaj i način vođenja registra, izdanih i oduzetih dozvola propisuje ministar.

Dozvole za obavljanje energetske djelatnosti izdaje Hrvatska energetska regulatorna agencija (u daljnjem tekstu: HERA), a može ih oduzeti i prije isteka važenja: privremeno ili trajno (čl. 18).

Zakonom o tržištu električne energije³¹ (u daljnjem tekstu: ZoTEE) uređuje se obavljanje sljedećih energetske djelatnosti: proizvodnja električne energije, prijenos električne energije, distribucija električne energije, opskrba električnom energijom i organiziranje tržišta električnom energijom.

U glavi II. ZoTEE-a uređuju se uvjeti građenja i korištenja građevina za proizvodnju, prijenos i distribuciju električne energije pozivajući se na druge propise koji se pritom moraju uzeti u obzir, pa tako se u čl. 4. propisuje da se prilikom građenja takvih građevina mora pridržavati odredbi Zakona o gradnji, Zakona o energiji, posebnih tehničkih i sigurnosnih uvjeta i posebnih koji se odnose na zaštitu okoliša, Zakona o zaštiti na radu, Zakona o zaštiti okoliša. Isto tako u članku 5. nameće se obaveza korištenja takvih građevina sukladno odredbama Zakona o energiji, Zakona o zaštiti na radu, Zakona o zaštiti okoliša, Zakona o gradnji i drugim propisima.

U navedenoj cjelini Zakona uređuju se okvirni uvjeti za stjecanje statusa povlaštenog proizvođača električne energije. Navedeni status može steći energetske subjekt ili druga pravna ili fizička osoba koja u pojedinačnom proizvodnom objektu istodobno proizvodi električnu i toplinsku energiju na visokoučinkovit način, koristi otpad ili obnovljive izvore energije za proizvodnju električne energije na gospodarski primjeren način koji je usklađen sa zaštitom okoliša može steći status povlaštenog proizvođača električne energije. Status povlaštenog proizvođača električne energije stječe se na temelju rješenja HERA, a naknadu za poticanje proizvodnje energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije, od opskrbljivača tarifnih i povlaštenih kupaca, prikuplja operator tržišta električne energije³² (čl. 8.) .

(3) Dozvola za obavljanje energetske djelatnosti izdaje se za razdoblje koje, ovisno o vrstama i kapacitetu energetske djelatnosti, propiše Vlada Republike Hrvatske, na prijedlog Vijeća za regulaciju i po pribavljenom mišljenju Ministarstva.

(4) Protiv rješenja kojim se uskraćuje dozvola za obavljanje energetske djelatnosti može se podnijeti žalba Ministarstvu.

Članak 18. glasi

(1) Dozvola za obavljanje energetske djelatnosti može se, prije isteka njenog važenja, oduzeti:

1. privremeno, ako energetske subjekt prestane ispunjavati neki od uvjeta iz članka 17. stavka 1. točke 1., 2., 3. i 4. ovoga Zakona ili ako energetske subjekt koji cijenu utvrđuje primjenom tarifnih sustava, ne utvrdi cijenu na propisan način,

2. trajno, ako energetske subjekt ne otkloni nedostatak u roku određenom točkom 1. ovoga stavka ili ne otkloni nedostatke u radu u roku određenom rješenjem nadležnog inspektora.

(2) Agencija regulaciju može, bez obzira što postoje razlozi za privremeno ili trajno oduzimanje dozvole odnosno zbog kojih je dozvola oduzeta ili izrečena mjera zabrane rada, nakon pribavljanja mišljenja Ministarstva i nadležne inspekcije rješenjem dozvoliti obavljanje energetske djelatnosti kada je to nužno radi osiguranja redovite i sigurne opskrbe energijom kako bi se spriječile ili otklonile teške i neposredne opasnosti za život i zdravlje ljudi te nastanak teških poremećaja u gospodarstvu.

(3) Protiv rješenja iz stavka 1. i 2. ovoga članka može se podnijeti žalba Ministarstvu.

³¹ Zakon o tržištu električne energije (Narodne novine”, broj 177/04, 76/07 i 152/08)

³² Građevine za proizvodnju električne energije mogu graditi pravne ili fizičke osobe pod uvjetom da proizvodni objekti koje namjeravaju graditi udovoljavaju kriterijima utvrđenim u postupku izdavanja energetske odobrenja za izgradnju proizvodnih objekata propisanih ovim Zakonom.

Postupak izdavanja energetske odobrenja za izgradnju proizvodnih objekata temelji se na načelima objektivnosti, razvidnosti i nepristranosti u cilju osiguranja:

- pouzdanosti i sigurnosti elektroenergetskog sustava,
- zaštite javnog zdravstva i sigurnosti,
- kriterija zaštite okoliša i osiguranja trajne kontrole utjecaja na okoliš,
- korištenja zemljišta i lokacije,
- korištenja javnog zemljišta,
- energetske učinkovitosti,
- vrsta primarne energije,
- tehničke, ekonomske i financijske sposobnosti podnositelja zahtjeva

Proizvodni objekti koji koriste obnovljive izvore energije i visokoučinkovitu kogeneraciju, trebaju udovoljavati i posebnim načelima i kriterijima koji se utvrđuju pravilnikom o korištenju obnovljivih izvora energije i kogeneracije. Tim pravilnikom uređuje se i postupak izdavanja energetskeg odobrenja za izgradnju proizvodnih objekata koji koriste obnovljive izvore energije i visokoučinkovitu kogeneraciju. Energetsko odobrenje izdaje Ministarstvo. Stranka kojoj nije odobrena izgradnja proizvodnih objekata može izjaviti žalbu Ministarstvu. Odluka Ministarstva je konačna. (čl. 9.)

Ako izgradnja proizvodnih objekata na temelju odobrenja uz mjere upravljanja potrošnjom električne energije i mjere povećanja energetske učinkovitosti nije dovoljna, može se donijeti odluka o izgradnji objekta za proizvodnju električne energije putem javnog natječaja u interesu:

- sigurnosti opskrbe,
- zaštite okoliša,
- promicanja energetske učinkovitosti (čl. 10. st. 1.).

Za izgradnju proizvodnih objekata, snage do 50 MW odluku o raspisivanju natječaja i o izboru najpovoljnijeg ponuditelja donosi HERA, a za izgradnju proizvodnih objekata snage 50 MW i veće, odluku o raspisivanju natječaja i o izboru najpovoljnijeg ponuditelja donosi Vlada Republike Hrvatske na prijedlog HERE³³.

Način raspisivanja natječaja, uvjete natječaja za izgradnju objekata, detaljan opis odredbi ugovora kao i postupaka koje moraju zadovoljiti svi sudionici natječaja te popis kriterija za odabir najpovoljnijeg ponuditelja koji bi trebao biti određen pravilnikom koji još nije donesen. Postupak natječaja, uvjeti za sudjelovanje i mjerila za odabir moraju biti razvidni i nepristrani.

HERA je odgovorna za organizaciju i provedbu postupka natječaja, a javni natječaj za izgradnju proizvodnih objekata mora biti objavljen u »Narodnim novinama«. Rok za podnošenje ponuda mora biti najmanje šest, a najviše dvanaest mjeseci (čl. 10.).

Zakon o tržištu plina³⁴ (u daljnjem tekstu: ZoTP) uređuju pravila i mjere za obavljanje energetske djelatnosti u sektoru prirodnog plina, uključujući ukapljeni prirodni plin, prava i dužnosti sudionika tržišta prirodnog plina, razdvajanje djelatnosti operatora sustava, pristup treće strane sustavu za prirodni plin i otvaranje tržišta prirodnog plina.

Način provedbe načela i kriterije iz stavka 1. i 2. ovoga članka propisuje Vlada Republike Hrvatske na prijedlog Ministarstva uz prethodno pribavljeno mišljenje Agencije.

³³U natječaju mora biti navedeno:

- lokacija na kojoj će se graditi objekt,
- vrsta primarne energije,
- način i uvjeti proizvodnje i preuzimanja električne energije,
- uvjeti koji se odnose na prestanak rada objekta,
- uvjeti koji se odnose na zaštitu okoliša i zaštitu zdravlja građana,
- potrebna energetska učinkovitost,
- mjere poticaja, odnosno subvencija za pojedine proizvodne objekte, s tim da se poticaji i subvencije neće odnositi na hidroelektrane snage veće od 10 MW,
- kriteriji iz članka 9. stavka 1. ovoga Zakona,
- uvjeti korištenja općih i javnih dobara.

³⁴ Zakon o tržištu plina ("Narodne novine", broj 40/07, 152/08 i 83/09)

ZoTP ne sadrži posebne odredbe koje bi regulirale postupak izdavanja dozvola za obavljanje energetske djelatnosti ili odobrenja za izgradnju energetskih objekata u sektoru prirodnog plina, ali sadrži koncesijski sustav za distribuciju plina i koncesiju za izgradnju distribucijskog sustava.

U glavi V pod nazivom operator distribucijskog sustava u člancima od 13. do 30. propisuju se prava i dužnosti operatora distribucijskog sustava te postupak ishoda koncesije za distribuciju plina i koncesija za izgradnju distribucijskog sustava. Operator distribucijskog sustava je energetski subjekt za plin koji ima dozvolu za obavljanje djelatnosti distribucije plina i koji ima koncesiju za distribuciju plina ili koncesiju za izgradnju distribucijskog sustava (čl. 13). Koncesija za distribuciju plina je koncesija za javne usluge u smislu Zakona o koncesijama (čl. 14. st 1.) a koncesija za izgradnju distribucijskog sustava je koncesija za javne radove u smislu Zakona o koncesijama (čl. 14. st 2.). Člancima od 15. do 23. je opisan postupak za ishoda koncesija a koje se mogu izdati za razdoblje od najmanje 20 godina, a najviše 30 godina.

Zakonom o proizvodnji, distribuciji i opskrbi toplinskom energijom³⁵ (u daljnjem tekstu: ZoPDOTE) uređuje se obavljanje energetske djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom.

U postupku izdavanja lokacijske dozvole za građevinu u kojoj se nalazi energetski objekt za proizvodnju toplinske energije, posebne uvjete glede proizvodnje i distribucije toplinske energije utvrđuje ured državne uprave u županiji, odnosno upravno tijelo Grada Zagreba nadležno za poslove energetike.

Proizvodnju toplinske energije obavlja pravna ili fizička osoba koja je od HERE dobila dozvolu za obavljanje energetske djelatnosti proizvodnje toplinske energije.

Dozvola nije potrebna za obavljanje energetske djelatnosti proizvodnje toplinske energije koja se proizvodi isključivo za vlastite potrebe ili se proizvodi u proizvodnim objektima snage do 0,5 MW. Energetski subjekt proizvodi toplinsku energiju u postrojenjima u svom vlasništvu ili u postrojenjima koje koristi na temelju ugovora zaključenog s vlasnikom postrojenja.

Izgradnja energetskog objekta kogeneracije ima prednost pri odabiru energetskog rješenja kod donošenja odluke o izgradnji energetskih objekata.

Energetski subjekt koji koristi energetski objekt kogeneracije i koristi otpad, biorazgradive dijelove otpada ili obnovljive izvore energije za proizvodnju toplinske energije na gospodarski primjeren način, u skladu s mjerama zaštite okoliša, može steći status povlaštenog proizvođača toplinske energije.

Status povlaštenog proizvođača toplinske energije energetski subjekt stječe na temelju rješenja HERE u skladu s uvjetima koje pravilnikom propisuje ministar. Stranka kojoj je uskraćena suglasnost može izjaviti žalbu HERI. Rješenje HERE je konačno.

³⁵ **Zakon o proizvodnji, distribuciji i opskrbi toplinskom energijom** ("Narodne novine", broj 42/05 i 20/10)

Na temelju ZoE, ministar gospodarstva, rada i poduzetništva je donio 2007.g. Pravilnik o korištenju obnovljivih izvora i kogeneracije³⁶, a na temelju ZoTEE Pravilnik o stjecanju statusa povlaštenog proizvođača električne energije³⁷. Time su kompletirani podzakonski akti koji reguliraju uvjete i mogućnosti korištenja obnovljivih izvora i kogeneracije za proizvodnju električne energije te sustav financijskih poticaja proizvodnje električne energije.

Pravilnikom o korištenju obnovljivih izvora i kogeneracije utvrđuju se obnovljivi izvori energije i kogeneracijska postrojenja koja se koriste za proizvodnju energije, propisuju se uvjeti i mogućnosti korištenja obnovljivih izvora energije i kogeneracijskih postrojenja te uređuju druga pitanja od značaja za korištenje obnovljivih izvora energije i kogeneracije. Također se propisuje oblik, sadržaj i način vođenja Registra projekata i postrojenja za korištenje obnovljivih izvora energije i kogeneracije te povlaštenih proizvođača

Energetsko odobrenje za izgradnju postrojenja izdaje ministarstvo nadležno za energetiku (u daljnjem tekstu: Ministarstvo) na zahtjev ovlaštene fizičke ili pravne osobe. Postupak izdavanja odobrenja prethodi postupku izdavanja građevinske dozvole. Stranka kojoj nije izdano odobrenje može izjaviti žalbu Ministarstvu. Odluka Ministarstva povodom žalbe je konačna. Radi upisa projekta u Registar OEIKPP, ispitivanja potencijala obnovljivih izvora energije, te uređenja imovinsko pravnih odnosa na zemljištu u vlasništvu Republike Hrvatske potrebno je od Ministarstva ishoditi prethodno energetsko odobrenje za izgradnju postrojenja. Prethodno odobrenje je privremeno. Stranka kojoj nije izdano prethodno odobrenje može izjaviti žalbu Ministarstvu. Odluka Ministarstva povodom žalbe je konačna.

Prethodnim odobrenjem stječu se, ovisno o vrsti i potrebama pojedinog postrojenja, sljedeća prava:

- upis projekta u Registar OEIKPP čime se stječe status nositelja projekta,
- ispitivanje potencijala obnovljivih izvora energije unutar prostora ispitivanja,
- uređenje imovinsko pravnih odnosa na zemljištu u vlasništvu Republike Hrvatske³⁸.

Za određena postrojenja (iz članka 4. i 5. ovoga Pravilnika) instalirane snage do uključivo 30 kW nije propisana obveza ishoda prethodnog odobrenja. Upis predmetnih postrojenja u Registar OEIKPP obavlja se na temelju odobrenja, a dok za postrojenja iz članka 6. i 7. Pravilnika nije propisana obveza ishoda prethodnog odobrenja ili odobrenja³⁹.

Nositelj projekta koji u roku važenja prethodnog odobrenja nije podnio zahtjev za izdavanje odobrenja gubi prava stečena prethodnim odobrenjem i briše se iz Registra OEIKPP. Nositelj projekta dužan je ishoditi i dostaviti Ministarstvu građevinsku dozvolu za postrojenje

³⁶ Pravilnik o korištenju obnovljivih izvora i kogeneracije ("Narodne novine" br. 67/07)

³⁷ Pravilnik o stjecanju statusa povlaštenog proizvođača električne energije ("Narodne novine" br. 67/07)

³⁸ Na temelju prethodnog odobrenja, ovisno o vrsti i potrebama pojedinog postrojenja, nositelj projekta je dužan:

– u roku od 6 mjeseci od dana konačnosti prethodnog odobrenja započeti s ispitivanjem potencijala obnovljivih izvora energije i o tome Ministarstvu podnijeti odgovarajući dokaz,

– u roku od 36 mjeseci od dana konačnosti prethodnog odobrenja podnijeti zahtjev za izdavanje lokacijske dozvole i o tome Ministarstvu podnijeti odgovarajući dokaz.

³⁹ Prethodno odobrenje izdaje se na sljedeći rok važenja:

– 18 mjeseci od dana konačnosti prethodnog odobrenja za postrojenja za koja nije propisana obveza ishoda lokacijske dozvole,

– 48 mjeseci od dana konačnosti prethodnog odobrenja za postrojenja za koja je propisana obveza ishoda lokacijske dozvole.

Prethodno odobrenje se ukida i nositelj projekta briše iz Registra OEIKPP ako nositelj projekta:

– u roku od šest mjeseci od dana konačnosti prethodnog odobrenja nije započeo ispitivanje potencijala obnovljivih izvora energije,

– u roku od 36 mjeseci od dana konačnosti prethodnog odobrenja nije podnio zahtjev za izdavanje lokacijske dozvole, kada je za postrojenje propisana obveza ishoda lokacijske dozvole. Nositelj projekta koji je brisan iz Registra OEIKPP zbog toga što u roku od šest mjeseci od

dana konačnosti prethodnog odobrenja nije započeo ispitivanje potencijala obnovljivih izvora energije nema pravo podnijeti novi zahtjev za izdavanje prethodnog odobrenja prije proteka roka od šest mjeseci od dana pravomoćnosti rješenja o ukidanju prethodnog odobrenja.

u roku od 12 mjeseci od dana konačnosti odobrenja. Protekom roka za ishođenje građevinske dozvole nositelj projekta gubi prava iz odobrenja i briše se iz Registra OIEKPP⁴⁰.

Pravilnikom o stjecanju statusa povlaštenog proizvođača električne energije propisuju se uvjeti za stjecanje statusa povlaštenog proizvođača električne energije koji može steći nositelj projekta ili proizvođač koji u pojedinačnom proizvodnom objektu istodobno proizvodi električnu i toplinsku energiju, koristi otpad ili obnovljive izvore energije za proizvodnju električne energije na gospodarski primjeren način usklađen sa zaštitom okoliša.

Nositelj projekta koji namjerava izgraditi postrojenje pod uvjetima iz članka 4. i 5. Pravilnika, podnosi HERI zahtjev za izdavanje prethodnog rješenja o stjecanju statusa povlaštenog proizvođača. Prethodno rješenje donosi se na rok važenja od dvije godine.

U roku od dvije godine od dana konačnosti prethodnog rješenja nositelj projekta dužan je izgraditi postrojenje za proizvodnju električne energije te podnijeti zahtjev za izdavanje rješenja. Rok od dvije godine na zahtjev nositelja projekta produžiti za još 12 mjeseci. Ukoliko nositelj projekta u rokovima ne podnese zahtjev za izdavanje rješenja niti zahtjev za produženje prethodnog rješenja, prethodno rješenje prestaje važiti istekom roka na koji je doneseno. HERA je dužna dostaviti prethodno rješenje Ministarstvu, operatoru tržišta, operatoru prijenosnog sustava i operatoru distribucijskog sustava u roku od 8 dana od dana pravomoćnosti.

Nositelj projekta koji je izgradio postrojenje ili proizvođač, podnosi HERI zahtjev za izdavanje rješenja. Rješenje se donosi na rok važenja od 12 godina⁴¹.

Zahtjevu za izdavanje rješenja podnositelj zahtjeva mora priložiti dokumente iz čl. 9⁴².

⁴⁰ Podaci iz prethodnog odobrenja i odobrenja upisuju se u Registar OIEKPP nakon konačnosti prethodnog odobrenja, odnosno odobrenja. Podaci iz prethodnog rješenja i rješenja upisuju se u Registar OIEKPP nakon pravomoćnosti prethodnog rješenja, odnosno rješenja. U Registar OIEKPP se upisuju i promjene podataka o nositeljima projekata i podaci o proizvođačima i postrojenjima i to nakon konačnosti rješenja o upisu.

⁴¹ Zahtjev za izdavanje rješenja dostavlja se Agenciji u pisanom obliku te mora sadržavati sljedeće podatke o podnositelju zahtjeva, odnosno postrojenju:

- tvrtka ili ime, sjedište ili prebivalište, odgovorna osoba pravne osobe, te telefon, telefaks i e-mail adresa podnositelja zahtjeva,
- naziv i grupa postrojenja za koje se podnosi zahtjev,
- registarski broj prema Registru OIEKPP,
- lokacija postrojenja,
- instalirana snaga postrojenja iskazana u MW,
- planirana godišnja proizvodnja električne energije iskazana u GWh, odnosno proizvodnja toplinske energije iskazana u MJ.

⁴² čl. 9 st. 3. nabroja sljedeće dokumente:

- dozvolu za obavljanje energetske djelatnosti proizvodnje električne energije, kada je propisana obveza ishođenja dozvole,
- pravomoćnu uporabnu dozvolu, kada je propisana obveza ishođenja uporabne dozvole,
- ugovor o korištenju mreže,
- tehnički opis izgrađenog postrojenja s opisom tehnološkog procesa i uvjetima korištenja postrojenja,
- elaborat o ugrađenim mjernim uređajima sa shemom mjernih mjesta i načinom provedbe mjerenja, te potvrdom o ispravnosti mjernih uređaja,
- mjesečne i godišnje planove proizvodnje električne energije, za prosječne meteorološke uvjete, očekivana mjesečna odstupanja proizvodnje električne energije,
- značajke proizvodnog procesa

Rješenje mora sadržavati podatke o povlaštenom proizvođaču i postrojenju koji uključuju podatke o lokaciji i tipu postrojenja, tehničkom opisu izgrađenog postrojenja s opisom tehnološkog procesa i uvjetima korištenja postrojenja te datum početka redovnog pogona i datum početka isporuke električne energije u elektroenergetsku mrežu. HERA je dužna dostaviti rješenje Ministarstvu, operatoru tržišta, operatoru prijenosnog sustava i operatoru distribucijskog sustava u roku od 8 dana od dana pravomoćnosti.

5. Ocjena stanja, preporuke i prijedlozi za reviziju hrvatskog zakonodavstva

Na temelju usporedne analize hrvatskog zakonodavstva i zakonodavstva pojedinih europskih zemalja može se konstatirati kako hrvatski sustav autorizacije izgradnje energetske objekata, obavljanja energetske djelatnosti i stjecanja statusa povlaštenosti proizvođača električne energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije spada u sustave koji postavljaju složene i višekratne administrativne zahtjeve pred investitore. Upravni postupci izdavanja odobrenja i dozvola u oblasti energetike isprepliću se s postupcima ishoda upravnih akata u oblasti zaštite okoliša, zaštite prirode, gospodarenje vodama, rudarstva, prostornog uređenja i graditeljstva. To vrijedi ne samo za postrojenja na obnovljive izvore energije nego i za postrojenja na konvencionalne izvore s time da su zahtjevi u području obnovljivih izvora energije, sa stanovišta povezivanja pojedinih područja nadležnosti, složeniji.

Osnovni kriteriji za odobravanje izgradnje elektroenergetskih objekata propisani su ZoTEE, ali nije osigurana njihova primjena budući da nije donesen podzakonski akt iz čl. 9. st. 3. tog zakona, odnosno Uredba Vlade o načinu provedbe načela i kriterija. Samo po sebi je jasno kako takva "praznina" djeluje na pravnu sigurnost i zainteresiranost investitora za ulaganja u nove proizvodne objekte. Osnovni kriteriji za odobravanje izgradnje elektroenergetskih objekata preuzeti su iz Direktive 2003/54/EZ o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije i to kao kriteriji najšire primjene od strane svih nadležnih tijela po pojedinim upravnim oblastima. Utoliko je sustav autorizacije izgradnje elektroenergetskih objekata ipak funkcionirao primjenom kriterija iz Direktive 2003/54/EZ i to u postupcima ishoda odobrenja za zahvate u okoliš, izdavanje lokacijske, građevinske i uporabne dozvole.

Za proizvodne objekte koji koriste obnovljive izvore i kogeneraciju dodatno je čl. 9. st. 4. ZoTEE propisano da pored osnovnih zakonskih kriterija moraju udovoljiti i posebnim načelima i kriterijima koji se utvrđuju Pravilnikom o korištenju obnovljivih izvora energije i kogeneracije.

ZoTEE je propisao u čl. 9. st. 6. i 7. da energetske odobrenje izdaje ministarstvo nadležno za energetiku. U skladu sa ZoTEE i Pravilnikom o korištenju obnovljivih izvora energije i kogeneracije, Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva provodi postupke izdavanja prethodnog energetske odobrenja i energetske odobrenja za postrojenja koja koriste obnovljive izvore energije i kogeneracije. Dvostupanjski postupak je ustanovljen radi toga da se u prvom stupnju autorizira priprema projekta i provedba istraživanja potencijala obnovljivih izvora energije. Pri tome nije napravljena razlika u proceduri za postrojenja za koja treba provoditi istraživanja potencijala obnovljivog izvora energije (vjetroelektrane, hidroelektrane, geotermalne elektrane, sunčane elektrane) i postrojenja za koja takva istraživanja nisu potrebna nego se traže uvjeti sigurne opskrbe gorivom (kogeneracijska postrojenja, elektrane na biomasu, elektrane na bioplin, elektrane na tekuća biogoriva, elektrane na deponijski plin i plin iz postrojenja za pročišćavanje otpadnih voda). Na takav

način, nepotrebno je opterećen investitor, ali i nadležno ministarstvo upravnim predmetima u dvostupanjskom postupku za koje nema svrsishodnog opravdanja.

Dodatna pogreška je napravljena time što je sustav prethodnog energetskeg odobrenja, prema Pravilniku o korištenju u obnovljivih izvora i kogeneracije prešao okvire iz čl. 14. st. 2. ZoE, time što je ustanovio isključivo pravo istraživanja energetskeg potencijala na vodama i geotermalnim izvorima radi korištenja za proizvodnju električne energije, koje odobrava Ministarstvo u korist nositelja projekta.

Pravo korištenje vodnih snaga za proizvodnju električne energije stječe se na osnovi čl. 93. u vezi s čl. 163. st. 1. Zakona o vodama (dalje: ZoV)⁴³, temeljem koncesije koja se dodjeljuje u postupku javnog nadmetanja. Posebne uvjete sadržane u dokumentaciji za nadmetanje prema čl. 165. ZoV, izdaju Hrvatske vode, a mišljenje daju druga tijela državne uprave. Postupak davanja koncesije provodi ministarstvo nadležno za vodno gospodarstvo, prema čl. 174. st. 2. ZoV. Odluku o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja prema čl. 175. ZoV. donosi Hrvatski sabor za postrojenja snage od 20 MW i više, a Vlada za postrojenja snage do 20 MW.

Također je učinjena određena pogreška u odnosu na Zakon o rudarstvu⁴⁴ (dalje: ZoR). Prema čl. 5. st. 1. t.1. ZoR mineralnim sirovinama se smatraju i energetske mineralne sirovine u koje se ubrajaju i geotermalne vode iz kojih se može koristiti akumulirana toplina u energetske svrhe. Prema čl. 19. st. 1. u vezi s čl. 22. st. 1. za ZoR istraživanje mineralnih sirovina je potrebno odobrenje koje se izdaje na temelju javnog natječaja. Odluku o provođenju javnog natječaja donosi ministarstva nadležno za rudarstvo uz suglasnost ministarstva za vodno gospodarstvo.

Prema čl. 45. – 47. ZoR, za eksploataciju mineralnih sirovina je potrebna koncesija koja se daje na temelju javnog natječaja, a davatelj koncesije je ministarstvo nadležno za rudarstvo.

Kao i sustav prethodnog energetskeg odobrenja i sustav autorizacije za stjecanje statusa povlaštenog proizvođača električne energije uređen je dvostupanjski. Na temelju čl. 8. st. 2. i 3. ZoTEE, za izdavanje prethodnog i konačnog rješenja o stjecanju statusa povlaštenog proizvođača nadležna je HERA. Primjeri iz komparativnog zakonodavstva govore da to nije nužno, a jasno je da takvo uređenje dvostruko angažira sudionike postupka, kako investitore tako i nadležna tijela. Time se trajanje cjelokupnog postupka autorizacije postrojenja za korištenje obnovljivih izvora energije i kogeneracije nepotrebno produžuje, pravna sigurnost investitora je manja, a troškovi pripreme projekta su veći.

Sa stanovišta europskih direktiva, naglašena je važnost postupaka autorizacije za otvaranje tržišta i sigurnost opskrbe energijom. U tom smislu je potrebno bitno unaprijediti postojeći sustav autorizacije izgradnje novih proizvodnih objekata, obavljanja djelatnosti i stjecanje statusa povlaštenog proizvođača. Da bi se to postiglo, nije dovoljno izvršiti usklađivanje s europskim direktivama samo hrvatskog energetskeg zakonodavstva nego treba provesti usklađene promjene i u drugim povezanim pravnim oblastima (npr. gospodarenje vodama i mineralnim sirovinama, zaštita okoliša, prostorno uređenje i gradnja, raspolaganje nekretninama u državnom vlasništvu i vlasništvu jedinica lokalne samouprave). Potreba za

⁴³ Zakon o vodama (NN 253/09)

⁴⁴ Zakon o rudarstvu ("Narodne novine" br. 75/09)

time naročito postoji s obzirom na zahtjeve sadržane u novoj direktivi o obnovljivim izvorima energije.

Funkcionalni ciljevi unapređenja sustava autorizacije su jasni, a da bi se postigli potrebno je postojeće postupke skratiti i pojednostaviti, a zahtjeve autorizacije učiniti jasnim i svrsishodnim. Osim toga, potrebne promjene treba povezati s pitanjem nadležnosti pojedinih državnih tijela koja su uključena u sustave autorizacije, na način da se poštuju smjernice novih direktiva. Glavni kriterij u tom smislu mora biti jasno određenje osnovnog zadatka i odgovornosti pojedinog državnog tijela u energetske sektoru i njegova osposobljenosti da te zadatke obavlja na najbolji način. U okviru poglavlja 8. "Potrebne izmjene i dopune hrvatskog zakonodavstva" predložena je nova sistematizacija zakonskih akata i njihova sadržaja. Ona je povezana s preporukama i prijedlozima za reviziju sustava autorizacije koje se daju u nastavku ovog poglavlja.

Tipični primjeri iz komparativnog zakonodavstva ukazuju na mogućnost odabira drugačijih rješenja za uređivanje hrvatskog sustava autorizacije nego li je to po postojećim propisima.

Prilike u hrvatskom energetske sektoru se bitno razlikuju od prilika u njemačkom energetske sektoru i nije realno slijediti njemački primjer liberalizacije zahtjeva za autorizacijom, tim više što se, prema općem mnijenju, bitno razlikuje i ponašanje energetskih subjekata, funkcioniranje nadležnih državnih upravnih tijela i sudova u Njemačkoj u odnosu na Hrvatsku što ne treba posebno elaborirati.

Primjer slovenskog sustava višekratne autorizacije u Hrvatskoj je prihvaćen kao model za uređivanje sustava autorizacije u vrijeme donošenja prvog energetskog paketa. Do krajnosti smo ga sami doveli odabirom sustava dvostupanjske autorizacije u oblasti obnovljivih izvora i kogeneracije. Doduše slovensko zakonodavstvo poznaje i racionalne primjere postupanja na koje se kasnije osvrćemo.

Iz tih razloga se za odabir mogućeg rješenja za izbor novog sustava autorizacije nameće primjer zemalja koje su izvršile objedinjavanje upravnih postupaka za izdavanje dozvola za obavljanje energetskih djelatnosti s postupkom izdavanja odobrenja za izgradnju energetskog objekta pri čemu je istodobna i autorizacija statusa povlaštenog proizvođača iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije. Takav primjer nam pruža bugarski Zakon o energiji i grčki Zakon o korištenju obnovljivih izvora energije za proizvodnju električne energije i visokoučinkovite kogeneracije za proizvodnju električne i toplinske energije na tržištu. Prema članku 39. st. 3. bugarskog Zakona o energiji "kada se upravna dozvola izdaje za obavljanje energetske djelatnosti prije izgradnje energetskog objekta neophodnog za obavljanje djelatnosti, dozvolom se utvrđuju uvjeti za izgradnju takvog postrojenja i rok na početku obavljanja djelatnosti". Grčki Zakon o korištenju obnovljivih izvora za proizvodnju električne energije i visokoučinkovite kogeneracije za proizvodnju električne i toplinske energije daje dobar primjer objedinjavanja postupaka autorizacije. Osim toga, navedeni Zakon daje dobar primjer koordinacije više različitih državnih tijela nadležnih za pojedina pitanja čime se efikasnost sustava autorizacije bitno pospešuje.

Time što se objedinjuje izdavanje energetske dozvole, odobrenja za izgradnju energetskog postrojenja i rješenja o stjecanju statusa povlaštenog proizvođača, postiže se učinak skraćivanja rokova, povećava se prava sigurnosti investitora i smanjuju se privatni i državni troškovi.

Slično rješenje o objedinjavanju postupaka sadržano je i u slovenskom Zakonu o energiji gdje su u čl. 52a, ali samo za javno nadmetanje za nove proizvodne objekte, propisuje da u oglasu za javno nadmetanje moraju biti objavljeni i uvjeti koji moraju biti ispunjeni za dobivanje energetske odobrenja za objekt koji je predmet nadmetanja. Odabranom kandidatu se izdaje energetske odobrenje bez provođenja posebnog postupka.

U čl. 51. slovenskog Zakona o energiji je propisano, također da ukoliko je za obavljanje energetske djelatnosti potrebno ishoditi koncesiju, uvjeti za izgradnju energetskih objekata će biti određeni aktom o koncesiji i tada nije potrebno posebno energetske odobrenje.

Sljedeće navedene primjere, a uzimajući u obzir odredbe ZoV i ZoR, smatramo kako treba revidirati sustav izdavanja prethodnog odobrenja za korištenje obnovljivih izvora i kogeneracije na način da se u obuhvatu preliminarnе autorizacije ne nalaze postrojenja za koja to nije potrebno ili je u neskladu sa ZoV i ZoR. U tom smislu, ako se prihvati prijedlog za donošenje posebnog Zakona o obnovljivim izvorima energije, treba izabrati način da se liberalizira sustav autorizacije za korištenje voda i geotermalnih izvora za proizvodnju energije odnosno ublažavanje pravila obvezatnog javnog nadmetanja i koncesija.

Objedinjujući postupke autorizacije postizemo koncentrirani učinak za poticanje ulaganja u nove objekte za proizvodnju energije.

Povezano s objedinjavanjem postupaka, slijedi pitanje izbora nadležnosti državnih tijela za donošenje upravnih akata. U dosadašnjem sustavu autorizacije te nadležnosti su bile podijeljene između ministarstva nadležnog za energetiku i HERA kao regulatora u sektoru energetike. To se odnosi i na tendering za nove proizvodne objekte. Objedinjavanje postupaka, upućuje i na objedinjavanje nadležnosti, a nije isključena mogućnost i funkcionalne suradnje državnih tijela prilikom provođenja postupka autorizacije.

Primarna funkcija ministarstva nadležnog za energetiku je priprema, praćenje i provođenje utvrđene politike i propisa u energetskom sektoru. Briga i odgovornost za sigurnost opskrbe energijom upućuje na mogućnost da se nadležnost za provođenje objedinjenje autorizacije zadrži kod ministarstva. Zbog toga treba analizirati sve pretpostavke za provođenje tog postupka u Ministarstvu na nepristran i efikasan način što je upitno u sadašnjem stanju državne uprave. Kadrovska ekipiranost i osposobljenost za provođenje tih postupaka mora biti potpuna i visokospecijalizirana što prema našem mišljenju sada nije slučaj. Ako se zadrži postojeće rješenje da Ministarstvo odlučuje o provođenju autorizacije, tada ili treba zaposliti odgovarajuće tehničke, ekonomske, pravne i druge stručnjake ili se treba osloniti na stručnu pomoć sa strane. Ona može biti i u obliku institucionaliziranog povjerenstva sastavljenog od stručnjaka i zaposlenika ministarstva.

Drugo rješenje nam nudi primjer iz Grčke, gdje nadležni ministar razvoja donosi formalnu odluku, a svu pripremu i obradu zahtjeva, uključujući i koordinaciju s nadležnim operatorom mreže obavlja Regulatorna agencija za energiju.

Treće rješenje podrazumijeva jačanje uloge nacionalnog regulatora koji mora biti nezavisan od utjecaja upravne vlasti što se uklapa u zahtjeve III energetske paketa i nove direktive o obnovljivim izvorima. Prema tom rješenju, HERA bi u cijelosti bila nadležna za provođenje sustava autorizacije. U tom smislu postoje sve organizacijske, a naročito kadrovske

pretpostavke budući da HERA ima stručne ljude koji i sada, u određenom segmentu, provode postupak autorizacije.

Pitanje nadležnosti u slučaju tenderinga ili javnog nadmetanja za nove proizvodne objekte bi trebalo riješiti na istim osnovama na kojima bi se trebalo riješiti pitanje nadležnosti za provođenje autorizacije.

U Zagrebu, 12. rujna 2010.

ODVJETNIK
IVAN TILOŠANEC